

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Keeled ja mitmekeelsus koolis

Dmitrii Teterevlev

EESTI JA VENE KEELE VERBIREKTSIOONIDE SEOSEID ÕPPIJAKEELE PEEGLIS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Szilard Tibor Toth, PhD

Narva 2024

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Dmitrii Teterevlev,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Eesti ja vene keele verbirektsioonid õppijakeele peeglis““, mille juhendaja on Szilard Tibor Toth, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Dmitrii Teterevlev

20.05.2024

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Dmitrii Teterevlev

/allkirjastatud digitaalselt/

SUMMARY

The aim of this study is to investigate the understanding of Estonian verb government among high school students in Narva through a gap test. The test sentences are sourced from the newspaper *Postimees*, Issue No. 67 (7804), dated Saturday, August 13, 2022, providing authenticity. This study also focuses on cases involving locative cases. To identify which locative verb rections cause difficulties for students, a gap test was administered to high school seniors from Narva's Russian-language schools, revealing their most common mistakes. The Estonian and Russian case systems differ significantly, and learners often engage in code-copying, transferring Russian verb government into Estonian. This study summarizes the issues with locative cases in both languages and examines learner language from the perspective of government, with a focus on potential code-copying.

The research questions addressed are:

1. Which locative cases cause difficulties for Narva's Russian-speaking Estonian learners?
2. How does code-copying manifest in the use of locative cases among Narva students?

Hypothesis: Students better understand government of words stored in their basic vocabulary, which includes the most frequent words (including verbs). The sample consists of 12th-grade students from several schools in Narva: Narva Vanalinna State School, Narva Soldino Gymnasium, Narva Adult School, and Narva Estonian Gymnasium, totaling 74 responses. Compared to Russian (and other Indo-European languages), Estonian has many cases, making it challenging to select the correct rection. Additionally, code-copying occurs, with students assuming Estonian governments mirror those in their native language. The most difficult cases for students were the separative and lative cases, while the easiest was the locative government. The simplest verbs for determining rections were *ostma* (to buy) and *käima* (to go). The hypothesis that students understand governments of words in their basic vocabulary was not confirmed. Students background questionnaire results showed that in each school, there were students who regularly read Estonian-language publications, particularly in Vanalinna State School and Narva Soldino School.

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	7
UURIMISKÜSIMUSTE KIRJELDUS.....	9
1. TEOREETILINE OSA.....	10
1.1 Varasemad uuringud.....	10
1.2 Terminoloogia.....	11
1.3 Käänete märgistamine.....	11
1.4 Põhisõnavara sõnastik ja baassõnavara sõnastik.....	13
1.5 Varieerumisest veani.....	14
1.6 Alistuse liigid.....	15
1.7 Alistuse liigid vene keeles.....	15
1.8 Alistuse liigid eesti keeles.....	16
1.9 Rektsiooni määratlus.....	16
1.10 Kohakäänete problemaatika.....	18
1.11 Väljas- ja seespoolsuse väljendamine.....	18
2. METOODIKA.....	20
3. VALIMI KIRJELDUS.....	21
3.1 Narva Soldino Gümnaasium.....	21
3.2 Narva Vanalinna Riigikool.....	21
3.3 Narva Täiskasvanute kool.....	22
3.4 Narva Eesti Gümnaasium.....	22
3.5 Valimi kirjelduse kokkuvõte.....	22
4. VERBIREKTSIOONIDE ANALÜÜSI TULEMUSED.....	23
4.1 toituma.....	24
4.2 jääma.....	25

4.2.1. jätma.....	26
4.3 leidma.....	26
4.4 järgnema.....	28
4.5 käima.....	29
4.5.1 looma.....	30
4.5.2 looma.....	31
4.6 üle saama.....	31
4.7 hoolima.....	32
4.8 ostma.....	33
5. JÄRELDUSED.....	35
KOKKUVÕTE.....	37
KASUTATUD KIRJANDUS.....	38
LISAD.....	40
Lisa 1. Lünktest.....	40
Lisa 2. Keeletausta küsimustik.....	42
Lisa 3. Tabel 4. Lünktesti vastused koolide järgi kõige sagedasematest käänetest haruldasemate vastusteni.....	43
Lisa 4. Tabel 5. Narva Vanalinna riigikool.....	46
Lisa 5. Tabel 6. Narva Eesti gümnaasium.....	48
Lisa 6. Tabel 7. Narva Soldino gümnaasium.....	49
Lisa 7. Tabel 8. Narva Täiskasvanute kool.....	52

SISSEJUHATUS

Töö eesmärk on uurida Narva koolide gümnaasiumiõpilaste eesti keele verbireksioonide mõistmist selle töö jaoks koostatud lünktesti kaudu. Test koosneb lausetest, mis on võetud ajalehest Postimees Nr 67 (7804), laupäev, 13. august 2022. Seega, lünktesti verbireksiooni näited pärinevad autentsest eestikeelsest materjalist.

Töö teema on aktuaalne, sest selline teema nagu verbireksioonid tekitab teise emakeelega õpilastele raskusi (Pool, 2019). Nagu väidavad S. Rammo ja J. Pill (2002), et eesti ja vene keele reksioonide vahel on suuri erinevusi ja teise keele mõju on lihtne märgata sellistes valdkondades nagu sõnajärg ja reksioonid. Selles töös on tähelepanu all kohakäänetega seotud juhtumid. Selleks, et selgitada välja, millised kohakäänetega seotud verbireksioonid tekitavad õpilastel raskusi, lasin sihtrühmal, kelleks on Narva vene koolide abituriendid, sooritada lünktesti, kust selguvad nende õpilaste kõige sagedasemad vead.

Valisin selle teema, sest verbireksioonid on keeleõppe üks raskemaid kohti (Rammo & Pill, 2002). Eesti ja vene käändesüsteem erineb teineteisest väga oluliselt, pealegi esineb õppijakeeles sageli palju koodikopeerimist. Nõnda kantakse vene keele reksioonid tihti peale eesti keelde üle. Töös võtan kokku vene ja eesti reksiooni kohakäänete problemaatika ja vaatlen õppijakeelt reksioonide seisukohalt, erilist tähelepanu pöörates võimalikule koodikopeerimisele.

Uurimisprobleem: eesti keel on aglutineeriv keel, milles on väga palju käändelõppe, sealhulgas nii seespoolsust kui ka väljaspoolsust väljendavad käänded ja suunaosas *kus-*, *kuhu-*, ja *kust-*käänded. Teistes indoeuroopa keeltes on aga nii käändelõpp kui ka eessõnad, mis väljendavad sees- ja väljaspoolsust. Muukeelsel õppijal tekivad siis raskused käändelõppude valikul. Verbidel on reksioon, mis tähendab konkreetset käännet. Kui võrrelda indoeuroopa keeltega, eriti vene keelega, siis tõepoolest, eesti keeles on palju käändeid, sest lisaks kolmele grammatilisele käändele on ka *ni-*, *na-*, *ta-* ja *ga-*käänded. Niisiis, esineb emakeele kandjate eesti keelepruugis juba iseenesest üsna keeruline käänete süsteem, mida teeb veelgi keerulisemaks eesti keelest endast tulenev variatiivsus. Sellele lisandub õppijakeelest pärit, koodikopeerimise tulemusena tekkinud, vigasteks peetavate vormide rohkus. Tekkinud kirju ja mitmetahuline olukord vajab uurimist, eriti ajal, kui on käimas koolide eesti keelele üleminek.

Töös otsin vastuseid järgmistele **uurimisküsimustele**:

1. Millised kohakäänete juhtumid tekitavad raskusi Narva koolide venekeelsetele eesti keele õppijatele?
2. Mismoodi avaldub koodikopeerimine Narva koolide õppijakeeles kohakäänete näitel?

Töö hüpotees: õpilased mõistavad paremini nende sõnade rektsioone, mis on baassõnastikus talletatud, sest see sisaldab kõige sagedasemaid sõnu (sealhulgas verbe).

Valimiks on Narva koolide 12. klassi õpilased. Valituks osutusid Narva Vanalinna Riigikooli, Narva Soldino Gümnaasiumi, Narva Täiskasvanute kooli ja Narva Eesti Gümnaasiumi õpilased. Kokku olen kogunud 74 vastust (vt ptk 3).

Verb ja selle rektsioon on üks osa eesti keele grammatikast, mida õpilane õpib koolis. Selles töös uurin, kuidas abiturientid kasutavad verbirektsioone ning milliseid vigu nad teevad. See analüüs annab edaspidi tegev- ja tulevastele õpetajatele ülevaate õpilaste vigadest, seega õpetaja teab, millistele rektsioonidele edaspidi verbirektsiooni õpetamisel rohkem tähelepanu pöörata.

UURIMISKÜSIMUSTE KIRJELDUS

Selles peatükis kirjeldan lähemalt uurimisküsimusi ja hüpoteesi.

1. Millised kohakäänete juhtumid tekitavad raskusi Narva koolide valdavalt venekeelsetele eesti keele õppijatele?

Töös esinevad rektsioonid, mille puhul nõuavad põhisõnad oma laienditest erinevaid sise- ja väliskohakäänete vorme. Näiteks, nõuab sõna *jääma* laiendina latiivi, vene keeles aga sellele vastab teine grammatiline konstruktsioon ehk laiendi vorm on lokatiivi käändes. Selles töös peab selguma, millistes kohakäänete verbireksioonides eksivad vene emakeelega koolide õpilased rohkem.

2. Mismoodi avaldub koodikopeerimine Narva koolide õppijakeeles kohakäänete näitel?

Eesmärk on leida, milliste verbide puhul toimub kõige rohkem koodikopeerimist, sest oletan, et õpilased kasutavad koodikopeerimist ehk kasutavad samu verbireksioone nagu on vene keeles. Selleks ma tuvastan need juhtumid, kus toimub kõige rohkem koodikopeerimist ning milliste käänetega on koodikopeerimine kõige rohkem seotud.

Hüpotees: õpilased mõistavad paremini nende sõnade rektsioone, mis on baassõnastikus talletatud. Lünktestis esinevad verbireksioonid, mille kasutussagedus võib olla erinev. Nii verbid nagu *ostma*, *leidma* ja *käima* kuuluvad baassõnavarasse. Sõnad nagu *hoolima*, *üle saama* ja *järgnema* on haruldasemad ja ei esine baassõnastikus. Seega on võimalik oletada, et nende sõnade rektsioonid osutuvad Narva koolide õpilastele keeruliseks. Töö eesmärgiks on leida sellele oletusele tõendust.

1. TEOREETILINE OSA

Teoreetilise osa peatükis teen ülevaate varasematest tähtsamatest uuringutest, lühidalt töös käsitlevast terminoloogiast, lühidalt käänete märgistamisest ja põgusalt põhisoavara- ja baassoavastikest, mida töös kasutan. Käsitlen ka mõisteid varieerumine ja viga. Annan ülevaate alistuse liikidest eesti ja vene keeles, kirjutan rektsiooni määratlusest, kohakäänete problemaatikast, ning ka seesoolsuse väljendamisest eesti keeles.

1.1 Varasemad uuringud

Selles peatükis on välja toodud kõige olulisemad verbireksiooniga seotud uurimused, millele minu bakalaureusetöö toetub. Nendeks on:

Mölderi (1967) raamat “Eesti ja vene kõrvutav grammatika”, kus ta kirjutas verbireksioonidest, mis erinevad eesti ja vene keeles ning põhjalikku eesti ja vene käänete kirjeldust.

Pill ja Rammo (2002) on uurinud oma töös “Vene ja eesti keele verbireksiooni vastastikused mõjutused” kuidas mõjuvad vene keele rektsioonid vene koolide õpilaste eesti keele rektsiooni kasutusele ja kuidas mõjuvad eesti keele rektsioonid nende vene keele verbireksiooni kasutusele.

Risberg ja Lindström (2023) on kirjutanud artikli “Eesti keeleteaduse ja keelekorralduse areng verbireksiooni näitel”, kus uuriti, kuidas on suhtunud eesti keelekorralduses verbireksioonide varieerumisse.

Pastuhhova (2007) magistratöö “Vene emakeelega üliõpilaste eesti keele verbireksiooni omandamisest”, kus ta uuris emakeele mõju eesti keele omandamisele, kuidas vene emakeelega õpilased omandavad eesti keele verbireksioone.

Antropova (2015) uuris oma magistratöös “Emakeele mõju verbireksiooni kasutusele eesti keelt teise keelena ja vene keelt võõrkeelena õppivatel õpilastel”, kas õpilaste emakeel avaldab eesti keele verbireksioonide omandamisele positiivset või negatiivset mõju ning analüüsis eesti keele kui teise keele ja vene keele kui võõrkeele õpilaste verbireksiooni kasutamist.

1.2. Terminoloogia

Selles töös esinevad mõisted nagu **koodikopeerimine** ja **õppijakeel**.

Eslon jt. (2021) käsitlevad eesti õppijakeelt kui ühte eesti keele kasutusviisi, mille järgi saab analüüsida, kuidas eesti keelt õpitakse ja omandatakse. Samuti õppijakeel annab olulist teavet õppeprotsessi kohta. Lisaks, õppijakeel on võõrkeeleõppes õpitava keele kuju, mille loovad keeleõppijad vaheastmena oma emakeele ja õpitava keele vahel (Sõnaveeb.ee).

Koodikopeerimine toimub siis, kui ühes vestluses kasutatakse kahte või enam keelt. Käsitletakse kolm kopeerimise tüüpi: täielikud koopiad, valikulised koopiad ja segakoopiad. Täielike koopiate puhul leiab aset terve sõna või väljendi leksikaalne laenamine, nt *üritan befriendada kamba inimestega* (ing befriend 'sõbrustama'). See võiks olla tegusõna, nimisõna või terve väljend. Valikulise kopeerimise puhul võetakse teisest keelest vaid mõned elemendid, nt sõnajärg (*kreembrulee*, eesti keele omame oleks *bruleekreem*) või morfosüntaktilist malli: *raamat on kirjutatud Jaan Krossi poolt – the book is written by Jaan Kross*. Segakoopiad, mille puhul asendatakse nt liitsõnaosa: *sõbrarequest* 'sõbrakutse'. (Igav, 2014)

Siinses töös on tegemist süntaktilise koodikopeerimisega, täpsemalt kohakäänete reksiooniga. Emakeele mõjul võivad õpilased tuua eesti keelde omapäraseid keelekonstruktsioone, nagu *maja ehitati linnas*, sest nagu oli mainitud enne, vene keeles on lokatiivi rohkus. Eesti keeles antud juhul oleks vaja kasutada latiivi: *maja ehitati linna*.

1.3 Käänete märgistamine

Selles töös kasutan käänete ladinakeelseid nimetusi. Kuna eesti keeles puuduvad kust-, kus-, ja kuhu- käänete koondnimetused, kasutan ladinakeelseid koondnimetusi, so separatiiv, lokatiiv ja latiiv. Tabel 1 ja tabel 2 on koostatud Raili Pooli "Eesti keele verbireksioonid" (2019) sõnastiku alusel. Tabel 3 on koostatud Pille Esloni "Lihtne vene keele grammatika" (2003) õpiku alusel.

Tabel 1. Eesti keele käänded

Kääne	Küsimus
Nominatiiv	kes? mis?
Genitiiv	kelle? mille?
Partitiiv	keda? mida?
Illatiiv	kellesse? millesse? kuhu?
Inessiiv	kelles? milles? kus?
Elatiiv	kellest? millest? kust?
Allatiiv	kellele? millele? kuhu?
Adessiiv	kellel? millel? kus?
Ablatiiv	kellelt? millelt? kust?
Translatiiv	kelleks? milleks?
Terminatiiv	kelleni? milleni?
Essiiv	kellena? millena?
Abessiiv	kelleta? milleta?
Komitatiiv	kellega? millega?

Tabel 2. Kohakäänete süsteem eesti keeles

	Separatiiv	Lokatiiv	Latiiv
sisekohakäänded	Elatiiv kellest? millest? kust?	Inessiiv kelles? milles? kus?	Illatiiv kellesse? millesse? kuhu?
väliskohakäänded	Ablatiiv kellelt? millelt? kust?	Adessiiv kellel? millel? kus?	Allatiiv kellele? millele? kuhu?

Tabel 3. Vene keele käänded

Kääne	Küsimus
Nominatiiv	kes? mis?
Genitiiv	kelle? mille?
Datiiv	kellele? millele?
Akusatiiv	keda? mida?
Instrumentaal	kelleks? milleks? kellega? millega?
Prepositionaal	kellest? millest?

1.4. Põhisõnavara sõnastik ja baassõnastik

Põhisõnavara sõnastik (lühend PSV) sisaldab endas 5000 sõna koos nende eestikeelsete sõnaseletustega. Baassõnastikus (lühend BS) on aga sõnu vähem - vaid 700, lisaks, ei ole sõnade selgitusi, nagu on põhisoõnava sõnastikus, vaid on lihtsalt sõnade tõlked vene keelde. See on ka loogiline, sest baassõnastik on orienteeruvalt suunatud algtasemel õppijale. Põhisõnavara sõnastikus on suunatud eeskätt A2 ja B1 keeleoskustasemele (Jürviste jt., 2014).

Baassõnastikus olevad sõnad on pigem need, mis on eesti keele aluseks, see eeldab, et need on need sõnad, mida valimis olevad õppijad peaksid suure tõenäosusega teadma.

Uuris, millised minu lünktestis olevatest sõnadest esinevad baassõnavara sõnastikus. Nendeks on sõnad *jääma, jätma, leidma, käima, ostma*. Seega võib oletada, et need sõnad on õpilastele rohkem tuttavad. Vastupidi on aga nende sõnadega, mida ei ole baassõnastikus, ehk sõnad *toituma, järgnema, looma, üle saama, hoolima*. Kõik näitelausestes kasutatud verbid esinevad põhisoõnavarasõnastikus.

1.5 Varieerumisest veani

Varieerumine on keele loomulik osa, mida mõjutavad erinevad faktorid, nagu keelemurded, suhtlusolukorrad, kõnelejate omadused jm. (Pilvik jt., 2021). Mõne varieerumise puhul on kirjakeele norminguga lubatud ainult üks lõpuvariant (Siiman, 2019).

Tavaliselt võidakse arvata, et keeles on üksainuke õige vorm, aga tegelikult see tihti nii ei ole. Sotsiolingvistika on välja toonud, et keeles on ohtrasti varieerumist, mitte ainult dialektoloogilist varieerumist, vaid varieerumist keele igal tasandil, nt sünonüümide puhul, kus ühe semantilise tähenduse juurde käib mitu vormi. Varem on tihti arvatud, et keeles võib õigeks pidada ainult ühte vormi.

Eesti keel on oma morfoloogia poolest väga mitmekesine ja ühe ja sama põhisõna laiendid võivad esineda mitmel viisil, nt tegusõna *mõtleva* laiendite näitel: *mõtleva, et; mõtleva sellest, et ja mõtleva selle peale, et...* (Risberg & Lindström, 2023).

Vershik (2002) käsitleb vea mõistmist. Tema sõnul on raske eristada mõistet *viga* ja *eksitus*. Näiteks *ma-* ja *da-*tegevusnimede puhul õppija võib eksida konkreetse sõna vormis ning kasutada seda vormi antud sõnaga süsteemselt (alati antud tegusõnaga) või proovida selle sõna õige vormi ära arvata. Teisel juhtumil on tegemist veaga, sest õppija ei oska reeglit ega kasuta süsteemselt valet või õiget vormi. Brown (1980) märkis, et õppijate vead teise keele kasutamisel tulenevad õppijate eeldusest, et teise keele vormid on sarnased nende emakeelega.

Vigade puudumine ei tähenda veel, et reegel või reeglikogum on edukalt omandatud. Näiteks, algaja keeõppija oskab öelda *tere päevast* ja *head aega*, kuid see ei tähenda, et ta oskab alati kasutada partitiivi reeglipäraselt ja moodustada õigesti selle käände vorme. Samuti sõltuvad viga või eksitus teatud määral kontekstist (Vershik, 2002, lk 76-77).

Niisiis, vea käsitlemiseks on vaja korduvat õpilaste töö kontrollimist (Vershik, 2002, lk 76-77). Kuna töös on võetud konkreetsed näitelaused ja nendest on tehtud lünktest, ei ole võimalik neid mõisteid eristada. Siinses töös sõna *viga* või *vigane vorm* on kasutusel vaid ebakorrekse vormi märgistamiseks. Vormide märgistamiseks, mis ei vasta ühelegi keelenormingule või ei ole kontekstikohased, kasutan siinses töös täрни märki (*). Deskriptiivses keeleteaduses tähistatakse tärniga realselt mitte eksisteerivaid vorme, mis on kas vigased või rekonstrueeritud vormid ning ei toetu konkreetsetele andmetele.

1.6 Alistuse liigid

Alistus on lause moodustajate subordinatsiooniseos, alistav moodustaja on põhi, alistuv on laiend (Erelt jt., 2020, lk 383). On olemas seotud laiend, mille puhul mängib suurt rolli põhja leksikaalne tähendus, nt *Poiss kirjutab kirja*. Sõna *kirja* on seotud laiend, sellel on leksikaalset piirangut, sest ei saa näiteks asendada seda elavat olendit tähendava sõnaga, nt *Poiss kirjutab tüdrukut* või *koera*. Lisaks, sõltub verbist *kirjutama* ka laiendi grammatiline vorm (Erelt jt., 2020, lk 383).

Teine tüüp on vaba laiend. Sellisel juhul ei olene laiend nii oluliselt põhja tähendusest ja neid saab kasutada paljude erinevate sõnadega. Näiteks mäarsõnadega *magasin hästi*, *sõitis kiiresti* või omadussõnadega *ilus tüdruk* (Erelt jt., 2020, lk 383-384).

1.7 Alistuse liigid vene keeles

Vene keeles on kolm alistuse liiki: ühildumine (ven согласование), külgnemine (ven примыкание), sõltumine (ven управление) (Šeljakin 1993, viidatud Antropova, 2015 kaudu)

Ühildumine on omadussõna soo, arvu ja käändevormi sarnastumine alistava nimisõna grammatilise vormiga. *В темном лесу* 'pimedas metsas', *к темному лесу* 'pimeda metsa juurde' (Kasatkin jt, 2004, lk 640).

Külgnemine on alistusliik, kus alistuv sõna on muutumatu ja selline alistus ei ole väljendatud grammatilise vormiga. Sõnaühendi tervik on väljendatud sõnajärje ja intonatsiooni kaudu. Külgnemises osalevad tavaliselt mäarsõnad, kesksõnad ja infinitiivid: *говорил громко* 'rääkis valjusti', *шел спотыкаясь* 'kõndis komistades', *приехала учиться* 'tuli õppima' (Kasatkin jt, 2004, lk 642).

Rektsioon on sõna käändevormi valik alistava moodustaja grammatilise vormi või semantika mõjul. Nt *любила музыку* 'armastas muusikat'. Nii mõnesid verbe kasutatakse ainult teatud nimisõna käändevormidega, *писал рассказ* 'kirjutas jutustust', *решает задачу* 'lahendab ülesannet'. Antud juhtumitel verbid nõuavad akusatiivi vormi. Mõned verbid nõuavad

instrumentaali käändevormi, nt *рубят монопом* 'raiub kirvega', *наполнены водой* 'täidetud veega' jne (Kasatkin jt, 2004, lk 641).

1.8. Alistuse liigid eesti keeles

Eesti keele käsiraamatu järgi on alistusseoseid eesti keeles kaks: kongruents ja rektsioon (Erelt jt, 2020, lk 384). Rektsiooni puhul sõltub põhja leksikaalsest tähendusest laiendi grammatiline vorm. Põhja leksikaalne tähendus võib mõjuda käändsõna käände, nt *heitis voodisse, tõusis voodist*. Teises olukorras võib sõltuda põhja tähendusest kaassõna valik, nt *uhke poja üle, karm poja vastu*, infinitiivi vorm, nt *tahab laulda, hakkab laulma* või sidesõna, *Noored räägivad, et elu on ilus*. Samuti laiendi käändevorm võib sõltuda põhja leksikaalsest kujust, nt *osalema talgutel, võtta osa talgutest*. (Erelt jt., 2020, lk 384)

Kongruents ehk ühildumine on põhja ja laiendi vaheline seos, kus üks grammatiline vorm ja/või tähendus määrab teise grammatilise vormi. Nt omadussõna on kongruentsis nimisõnaga: *ilus tüdruk, ilusale tüdrukule, ilusatest tüdrukutest*. Sellisel juhul on kongruentsi seoses laiend selle põhjaga arvus ja käändes. Õeldise kongruents alusega: *ma puhkan, sa puhkad, me puhkame*. (Erelt jt, lk 384)

1.9 Rektsiooni määratlus

Karlsson (2002, lk 195) määratleb rektsiooni nii: „Rektsioon ehk sõltumine on sõltuvussuhtega kaasnev kindla vormi nõue. Põhi eeldab, et temast sõltuv sõna esineb mingis kindlas vormis või teatud süntaktilises struktuuris, näiteks koos prepositsiooniga.“

Eesti keele käsiraamatus (Erelt jt., 2020) defineeritakse rektsiooni grammatilise seosena põhja ja tema seotud laiendi vahel, mille puhul põhja leksikaalne tähendus määrab laiendi grammatilise vormi. Põhjast oleneb käändsõna kääne, nt *tõusis voodist, aga heitis voodisse* (Erelt jt, 2020).

Eesti keele seletava sõnaraamatu (EKSS) järgi on rektsioon alistusseos, milles laiendi vorm oleneb põhisõna grammatilisest ehitusest ja tähendusest. Eesti keele rektsioonide uurimisega on kõige rohkem tegelenud Huno Rätsep. Ta määratleb rektsiooni järgmiselt: „Rektsiooniks me nimetame teatud kindlat vahekorda keele üksuste vahel lauses“ (Rätsep 1978, lk 62). See on üks

alistava seose liike, mille kaheks komponendiks on põhiosa ja laiend, kusjuures laiendi vorm, nt kääne, kaassõnagraafias vms, oleneb põhiosna tähendusest (Rätsep 1978, lk 64).

Risberg ja Lindström (2023) nendivad, et keelekorralduses on probleemiks palju vaheldusi ja varieerumise esinemist verbireksioonis. Määrates mõnede verbide rektsiooni, on eelistatud üht käänat teisele, näiteks *sarnanema* (millega?), mitte *sarnanema* (millele?).

Ehala (2001) järgi nõuab tegusõna oma laienditele kindlat käänat. Tihti ei eksita aluse ja sihitise käände valikul, kuid harvemini kasutavate tegusõnade puhul küll. Tegusõna rektsioonimallid on mitmekesised ning eesti keeles pole käänat, mida ei nõuaks verb oma laiendiks. Nt sihitise käänded on nimetav, omastav ja osastav.

Pool (2019) ütleb, et kuna eesti keeles on palju käänendeid, võib tekkida raskus leida üles see õige kääne, mida peab teatud lauses kasutama. Küsimusele *kus?* vastava kohalaiendi saab liita paljude verbidega, nt *õpin ülikoolis, loen kodus*. Verbide puhul peab rektsiooni lihtsalt ära õppima, nt *kohtuma kellega?, sõltuma millest?*

„Rektsioon on selline alistav süntaktiline vahekord põhiosna ja laiendi vahel, kus põhiosna kui reageeriva sõna semantilised omadused või tähendused tervikuna tingivad laiendi grammatilise vormi või selle laiendi kuulumise teatud kindla grammatilise tunnusega klassi“ (Rätsep 1978, 64).

Rätsepa (1978, lk 64) järgi saab rektsioone liigitada järgmiselt: käänderektsioonid, kaassõnarektsioonid, infiniitvormirektsioonid, lause- ja lausungirektsioonid, substituutsiooniklassi-rektsioonid. Rektsiooni saab alaliigitada ka sõnaklassi kuulumise järgi, sõltuvalt sellest, missugusesse sõnaklassi kuulub põhiosna (Antropova, 2015). Eestikeelsetes lausetes esinevaid rektsioonivahekordi jagatakse alaliikideks: verbirektsioon, substantiivirektsioon, adjektiivirektsioon, adverbirektsioon. Selles töös uurin lähemalt verbirektsiooni, mis on kasutatud lausetes kohakäänatega.

Kohakäänded on eraldi käänete rühm, kuhu kuuluvad sisekohakäänded ja väliskohakäänded. Sisekohakäänded on sisse-, sees- ja seestütlev kääne. Väliskohakäänded on alale-, alal- ja alaltütlev kääne. Sise- ja väliskohakäändeid jagatakse latiiv-, lokatiiv- ja separatiivkäänetekstideks (EKG I 1995, lk 54). Sisekohakäänded tähistavad ruumi, nt *Ostan piima poest*, väliskohakäänded aga tähistavad pinda, nt *Panen õpiku lauale* (Erelt jt., 2020, lk 435). Kehaosade ja riiete puhul

see reegel ei kehti, kuna eesti keeles on tavaks öelda *müts peas*, *mantel seljas* jne, kuigi need riideesemed ei asu keha sees vaid selle pinnal.

1.10 Kohakäänete problemaatika

Kohakäänded väljendavad eesti keeles suunda ruumis, asumist (viibimist) ruumis ja eemaldust ruumist teise objekti suhtes. Sisekohakäänded määravad neid suhteid sisepiirides, väliskohakäänded välispiirides. Vene keeles neid suhteid määravad käändevormid. Enamikel juhtumitel need tähendused on mõlemas keeles kõrvutatavad. (Külmoja jt, 2003, lk 53)

Eesti keeles on latiivi ja separatiivi rohkus, vene keeles (ja paljudes teistes keeltes) eineb sellistel juhtudel lokatiiv. Eesti keele kõige sagedasemad lokatiivi juhtumid on verbi *käima* kasutamisel, nt *Käin tihti kinos/kontserdil* ja juhtumil, kui lokatiivi (täpsemalt: alalütleva) abil väljendatud sõna on agent, nt *Lapsed aitavad emal tube koristada*.

Võrreldes paljude teiste keeltega on eesti keeles latiivi frekvents kõrge. Näiteks tegusõna *käima* laiend on lokatiivis, vene keele verb *ходить* nõuab laiendina latiivi. Niisugused verbid, nagu *jääma*, *jätma*, *unustama* jm nõuavad latiivi, kuid venekeelsed verbid *оставаться*, *оставлять*, *забывать* nõuavad lokatiivset laiendit (Verschik, 2007). Seevastu on näiteks tegusõna *käima* laiend lokatiivis, venekeelne verb *ходить* nõuab laiendina latiivi.

Võrreldes paljude indoeuroopa keeltega, kasutatakse eesti keeles separatiivi ka siis kui tegelikku eraldamist ei ole toimunud. Indoeuroopa keeltes aga kasutatakse sellisel juhul lokatiivi, nt verbidega *otsima*, *leidma*, *lugema* ja *küsima*: *Kava leiate kutse pöördelt. Loe pakendilt kasutusjuhendit. Ta avas raamatu juhuslikult leheküljelt. Küsi infot teabepunktist* (Erelt jt., 2020, lk 435).

Vene keeles ei ole nii täpselt struktureeritud kohakäänete süsteemi. Kohakäänete tähendustele vastavad vene keeles käänded: akusatiiv, datiiiv, prepositionaal ja genitiiv käänded kas prepositsiooniga või ilma (Verschik, 2007).

1.11 Väljas- ja seespoolsuse väljendamine

Kohakäände valik sõltub tavaliselt ühest olukorrast, kas tegemist on ruumi või pinnaga. Ruumi korral kasutatakse sisekohakäändeid, nt *Mees astub tuppa. Poiss paneb käed taskusse*. Pinna korral kasutatakse väliskohakäändeid, nt *Näitleja astub lavale. Ta paneb raamatu lauale*. Sisekohakäändeid eelistatakse kasutada ka siis kui ei ole oluline eristada pinda ja ruumi, nt *Lapsed mängivad õues. Mart astus ülikooli*. Kohanimede puhul kasutatakse peamiselt sisekohakäändeid, *Tartusse, Orissaarde*, ning paljudel juhtudel ka väliskohakäändeid, nt *Jõgevale, Paikusele*. Kui tegemist on sündmusega, kasutatakse väliskohakäändeid, nt *Ta on tööl/kalal*. Esineb ka erandeid, nt *Ta käis pulmas, sõbral külas*. Selles näites kasutatakse sisekohakäändet, kuigi tegemist on sündmusega (Erelt jt., 2020, lk 435).

Vene keeles väljendatakse sees- ja väljaspoolsust valides vajalikke prepositsioone, nt *на столе* 'laua peal', *в столе* 'laua sees' (Verschik, 2007).

Järgmises peatükis kirjutan, milliseid uurimismeetodeid kasutasin, kuidas viisin läbi uuringu ning kuidas koostasid lünktesti uurimismaterjali kogumiseks.

2. METOODIKA

Kasutan nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid uurimismeetodeid. Kvantitatiivselt teen järeldusi, kui palju õpilasi on kirjutanud teatud vastuse. Kvalitatiivselt teen järeldusi, kas vastused on õiged või valed. Nimetan valeks neid vastuseid, mis ei vasta Raili Pooli (2019) rektsioonide sõnastiku andmetele. Kõrvutan vastuseid vastavalt sellele, kas on tegemist baassõnastikus leiduva sõnaga või ei. Kõik lünktestis kasutatud sõnad leiduvad põhisõnavara sõnastikus (Jürviste jt., 2014), seega leiduvus selles leksikograafilises allikas ei ole siin määrav.

Protsentuaalset analüüsi ei ole võimalik teha kogutud andmete hulga erinevuse ja väiksuse tõttu. Sellepärast toon tulemuste analüüsi peatükis välja ligikaudset vastuste kogust, uurides, kui palju ja mis käändes vastuseid teatud kooli õppijad ja kõik õppijad kokku on lünktestis kasutanud.

Et koguda uuringu jaoks materjali, koostasin lünktesti, kus õpilased pidid kirjutama lünka õige rektsiooni. Lünktesti koostamisel olen arvestanud koolitunni pikkusega (45 minutit) ja tunni kavaga, et lünktesti täitmine ei võtaks õpilastel liialt palju aega ega häiriks õpetaja tunnikava. Samas oli eesmärk, et test oleks piisavalt mahukas ja analüüsi jaoks informatiivne. Testiks antud aeg oli 10 minutit. Testi teeb keerukaks asjaolu, et verbirektsioonid ei ole vene keelega sarnased või teatud lünkade puhul tuleb kõne alla mitu varianti. Tekstis esinevad ka korduvad rektsioonid. Laused lünktesti jaoks olid võetud ajalehest Postimees (Nr 67 (7804), laupäev, 13. august 2022).

Põhiülesande (vt Lisa 1) kõrvalt oli õpilaste ülesanne täita väike õppija taustaankeet (vt Lisa 2), mille eesmärk oli teada saada järgmist: mis on õpilase emakeel; kodune keel; kas ta käis eestikeelses, venekeelses või keelekümbluslasteaias; mitu aastat on õpilane eesti keelt õppinud; kuidas puutub ta eesti keelega igapäevaselt kokku (kas kuulab raadiot/podcaste, vaatab eestikeelset televisiooni; suhtleb eestlastega; kasutab eesti keelt koolis; loeb eestikeelset ajakirjandust; või muu enda õpilase variant). Kokku kogusin 74 vastust. mille hulgas oli kaks täitmata ankeeti.

Tabelites 5-8 (vt Lisa 4-7) olen sigmaaga tähistanud vastuste koguarvu ning sulgudes olevad numbrid on iga nummerdatud lünktesti number.

Järgmine peatükk käsitleb valimit, täpsemalt väikese taustaküsimustiku teel kogutud andmete analüüsi ning selle põhjal tehtuid järeldusi.

3. VALIMI KIRJELDUS

Selles peatükis analüüsin valimit kooliti ning teen järelduse kõikide koolide analüüsitud õppijate kohta.

3.1 Narva Soldino Gümnaasium

Emakeel: vene (Σ 34);

Kodune keel: vene (Σ 29); eesti (Σ 5)

Lasteaed: vene õppekeelelega (Σ 24); eesti õppekeelelega (Σ 3); keelekümblus (Σ 7);

Mitu aastat on õppinud eesti keelt: lasteaiast peale; 6; 8; u 9; u 10; 11; 12 (Σ 18); u 15; u 14 (Σ 2); 14 (Σ 6); *palju*

Igapäevane kokkupuude: raadio, podcastid jms (Σ 9); eestikeelne TV (Σ 4); suhtlemine eestlastega (Σ 7); kasutavad eesti keelt koolis (Σ 28); eestikeelse ajakirjanduse lugemine (Σ 10); muu (vaatan harva videoid; eesti keele tundides; mitte midagi (3); harrastan testid; lähen eesti keele kursustele; muusikat kuulan)

3.2 Narva Vanalinna Riigikool

Emakeel: vene (Σ 20); eesti (Σ 1)

Kodune keel: vene (Σ 21);

Lasteaed: vene õppekeelelega (Σ 6); eesti õppekeelelega (Σ 7); keelekümblus (Σ 4); vastati lihtsalt *jah* (Σ 3); vastati lihtsalt *ei* (Σ 1)

Mitu aastat on õppinud eesti keelt: lasteaiast; 6; 8; 11; 12 (Σ 10); üle 12; 13 (Σ 2); u 15 (Σ 2); 15 (Σ 2);

Igapäevane kokkupuude: raadio, podcastid jms (Σ 8); eestikeelne TV (Σ 12); suhtlemine eestlastega (Σ 9); kasutavad eesti keelt koolis (Σ 20); eestikeelse ajakirjanduse lugemine (Σ 11);

3.3 Narva Täiskasvanute kool

Emakeel: vene (Σ 10); vene ja eesti (Σ 1); mustlaskeel (Σ 1);

Kodune keel: vene (Σ 10); vene ja eesti (Σ 1); mustlaskeel;

Lasteaed: vene õppekeelelega (Σ 1); eesti õppekeelelega (Σ 4); keelekümblus (Σ 6); vastuseta jäänud (1)

Mitu aastat on õppinud eesti keelt: u 12; 12 (Σ 6); 13; 15 (Σ 2); 14-15; 18;

Igapäevane kokkupuude: raadio, podcastid jms (Σ 4); eestikeelne TV (Σ 2); suhtlemine eestlastega (Σ 4); kasutavad eesti keelt koolis (Σ 7); eestikeelse ajakirjanduse lugemine (Σ 3); muu (suhtlen sõpradega; loen eestikeelseid raamatuid; suhtlen onuga).

3.4 Narva Eesti Gümnaasium

Emakeel: vene (Σ 3); eesti (Σ 2);

Kodune keel: vene (Σ 3); eesti (Σ 2);

Lasteaed: eesti õppekeelelega (Σ 2); keelekümblus (Σ 2); vastus *jah* (Σ 1)

Mitu aastat on õppinud eesti keelt: 12 (Σ 3); umbes 14; 19

Igapäevane kokkupuude: raadio, podcastid jms (Σ 2); eestikeelne TV (Σ 2); suhtlemine eestlastega (Σ 4); kasutavad eesti keelt koolis (Σ 4); eestikeelse ajakirjanduse lugemine (Σ 3); muu (loen raamatuid);

3.5 Valimi kirjelduse kokkuvõte

Suurem osa nelja kooli õpilastest on vene emakeelelega, üksikud on ka eesti emakeelelega õpilased ning üks on muukeelne õpilane. Kodune keel oli enamikul vene keel, aga mõnel õppijal oli ka muu kodune keel. 31 õpilast on käinud vene õppekeelelega lasteaias, 16 õpilast eesti õppekeelelega lasteaias ning keelekümblusprogrammiga lasteaias käis 19 õpilast. Kuus õpilast ei andnud selget vastust sellele küsimusele. On näha, et enamus õppijaid on õppinud eesti keelt üle 10 aasta, mõned juba lasteaiast peale, kuid on ka neid, kes on alustanud eesti keele õppimisega kuus aastat

tagasi. 23 õpilast on igapäevaselt kuulnud raadiot/podcaste jms, eestikeelset televisiooni on vaadanud 20 õpilast, eestlastega on suhelnud 24 õpilast, koolis kasutab eesti keelt 59 õpilast ehk see osutus kõige levinumaks igapäevaseks kokkupuuteks eesti keelega. Eestikeelset ajakirjandust luges igapäevaselt 27 õpilast. Oli ka neid üksikuid õpilasi, kes kuulasid iga päev muusikat eesti keeles, suhtlesid sõprade ja sugulastega, lugesid raamatuid, käisid kursustel, kuid oli ka neid, kes ei teinud mitte midagi, et oma eesti keelt igapäevaselt arendada. On märkimisväärne, et igas koolis leidis neid õpilasi, kes igapäevaselt loevad eestikeelset ajakirjandust, eriti on neid Vanalinna Riigikoolis ja Narva Soldino koolis.

4. VERBIREKTSIOONIDE ANALÜÜSI TULEMUSED

Selles peatükis analüüsin õpilaste vastuseid iga kooli ja näitelause kaupa. Igas peatükis on ühe näitelause analüüs. Alguses toon välja, millist laiendit nõuab rektsiooni põhisoona toetudes Raili Pooli sõnastikule. Seejärel võrdlen, kuidas eesti ja vene keele rektsioonid erinevad käsitletavas lauses. Teen kvantitatiivseid järeldusi sellest, millised vastused on sagedasemad igas uuritavas koolis. Iga alapeatüki lõpus on esitatud kokkuvõtte, kas hüpotees sai kinnitust või mitte.

4.1 *toituma*

Esimene lünktesti näitelause oli: *Jüri Ratas on favoriit, aga parteis käärib ka rahulolematus, millest toitub Jaan Tootsi kampaania*. Õige käänne on separatiiv (täpsemalt elatiiv ehk seestütlev), nt *Pelikaniid toituvad kaladest* (Pool, 2019, lk 133). Sellele küsimusele vastamiseks valisid peaaegu pooled partitiivi käände.

Narva Soldino Gümnaasiumis, edaspidi NSG, kolmas osa õppijatest kasutas partitiivi käännet, kuues osa vastajatest on vastanud õigesti ehk kasutas separatiivi. Vastuste hulgas esinevad ka viis vastust ehk umbes üheteistkümnendik, kus kasutati nominatiivi käännet, üheksandik vastustest komitatiivi käände kasutamisega ja 1 ebakorrektnest vastus (vt Lisa 3). Kolm õppijat ei andnud vastust.

Üle poole vastajatest Narva Vanalinna Riigikoolist (NVRK) on kasutanud partitiivi. Peaaegu neljandik õppijaid on andnud vastuseid separatiivi käändes. Peale selle esinevad vastused lokatiivis, genitiivis ja üks vale vastus.

Narva Täiskasvanute Kooli (NTK) vastused on peamiselt nominatiivi käändes, nii on vastanud pool vastajatest. Separatiivi käännet on kasutanud kuues osa vastajatest. Sama palju õppijaid on kasutanud partitiivi, üks õpilane valis sõna *missugune* ja üks ei andnud vastust.

Narva Eesti Gümnaasiumi (NEG) õpilased on vastanud kahe separatiivi vormiga (elatiiv ja ablatiiv), üks vastus on nominatiivi käändes, üks partitiiv ja üks õpilane kirjutas vastuseks sõna *millal*.

Selles ülesandes on enamik vastuseid valed. Seda võib seostada sellega, et see verbireksioon ei kuulu baassõnavarasse ja seega tekitab õpilastele raskusi (Pärn & Simm, 1989; Rožkov & Püvi, 2019). Vene keeles sellele keelekonstruktsioonile vastab instrumentaali kääne, mille vasteks on eesti keeles komitatiiv (Mölder, 1967, lk 65; Külmoja jt, 2003, lk 61). Selles käändes aga vastuseid on NSG puhul üheksas osa ja NVRK puhul on üks vastus kahekümneühest ehk koodikopeerimine toimub vähesel määral.

4.2. jääma

Teine näitelause on *Volikogu seisukoht on aga, et see peab jääma Narva*. Lauses esineb verb *jääma*, mis nõuab laiendi latiivi vormi ja kuulub baassõnavarasse (Pärn & Simm, 1989; Rožkov & Püvi, 2019). Pool (2019) kasutab rektsiooni kasutamise näitena järgmist lauset: *Jäin täna kauaks tööle/kohvikusse* (ven *Я сегодня на долго задержалась на работе/в кафе*). See näide osutab sellele, et laiendi vorm eesti keeles on latiivi käändes, aga vene keeles on lokatiivi käändes.

Suurem osa, ehk üle poole NSG-i õpilaste vastustest on latiivi käändes ja ülekaal on sse-lõpulisel vormi poole. Kolmandik vastustest on lokatiivi käändes ja kaks õppijat ei andnud vastust.

NVRK-i vastajatel domineerib lokatiiv. Kaks kolmandikku õppijaid vastas selles käändes ja kolmandik kasutas teisi käändevorme. Nende hulgas on latiiv ja translatiiv. Latiivi puhul on neli vastust ja nendest ühes on kasutatud elatiivi lühivorm.

NTK-s on esitatud vastustes lokatiiv, separatiiv ja latiiv. Kõige rohkem vastuseid on lokatiivi käändes, üks vastus on separatiivis, üks on latiivis ja üks näitelause jäi vastusetu.

NEG-i õppijatel on vastuste hulgas lokatiivi ja latiivi vormid ja väike ülekaal on lokatiivi poole.

Verbi *jääma* puhul on õiges käändes alla kolmandiku vastustest. Kõige sagedasemaks vastuseks osutus lokatiivi vorm, üle poole õppijatest valis selle. Esinevad ka translatiiv ja separatiiv. Kolm õpilast jättis näitelause vastamata. Latiivis vastused on kahes variandis ehk sse-lõpuga ja lühivorm (Siiman, 2019). Domineerib aga sse-lõpp.

4.2.1. *jätma*

Verbi *jätma* puhul, mis Pooli (2019) järgi nõuab latiivi vormi, nt *Jätsin mantli garderoobi/toolile* (ven *Я оставила пальто в гардеробе/на стуле*), umbes kaks kolmandikku vastuseid on lokatiivi ja latiivi käändes. Nende hulgas esinevad aga erinevad vormid.

Õpilased kasutavad *sse*-lõpuliselt ja lühivorme umbes sama palju, väike ülekaal on *sse*-lõpuliselt vormi poole. Esinevad ka ebatavalised vormid nagu adessiiv või allatiiv. Kasutatakse ka partitiivi ja separatiivi. Viis õpilast ei andnud vastust (vt Lisa 3).

NSG-s kolmandik vastajatest kopeerivad venekeelset konstruktsiooni ehk annavad vastuseid lokatiivi vormis. Üle kolmandiku vastajaid eelistab latiivi, kuid peaaegu pool nendest on valinud *sse*-lõpuga käändevormi. Kolm õpilast on oletanud õigeaks vastuseks küsitavat sõna separatiivi käändes ja neli jätsid näitelause vastamata (vt Lisa 3).

NVRK-i vastuste hulgas toimub suurel määral koodikopeerimine. Peaaegu pool vastajatest kasutab vastusena lokatiivi käändevormi. Latiivi puhul on enamik kasutanud *sse*-vormi, kaks õpilast kasutas allatiivi ja üks vastus on lühivormis. Selle peale neli õpilast kasutas partitiivi.

NTK-s on pool mitesobilikke vastuseid separatiivi vormis. Kuues osa vastustest on lokatiivi käändes ja sama kogus on latiivi lühivormis. Üks õppija jättis ülesande tegemata.

NEG-i vastuste hulka kuuluvad lokatiivi ja latiivi vastused umbes samal määral.

Seega umbes pool vastajatest on kasutanud testis esitatud sõna latiivis, kuid selle käände vormid varieeruvad. Nii pool nendest vastajatest kasutab *sse*-lõpulist vormi ja sama palju kasutab lühivormi. Väike ülekaal on lühivormi poole. Verb on esitatud baassõnastikus (Pärn & Simm, 1989; Rožkov & Püvi, 2019) ehk on võimalik oletada, et sõna on õppijatele tuttav. Sellegipoolest tegusõna *jääma* juhul suuremal osal vastustest toimub koodikopeerimine ja verbi *jätma* näitelause õppijad vastasid latiivi vormi väikese ülekaaluga.

4.3 *leidma*

Pooli (2019) raamatu näited on: *Leidsin raamatu kapist/laualt* (ven *Я нашел книгу в шкафу/на столе*). Siit järeldub, et reeglipärane rektsioon eesti keeles on separatiiv ja vene keeles on lokatiiv kääne.

Et analüüsida selle tegusõna reksiooni kasutamist, lünktestis on kaks lauset. Mõlemas lauses on tegemist separatiivi käändega, kuid ühes lauses laiendi vorm vajab ablatiivi, teine elatiivi käänat. Need laused on: 1) *Arvamusfestivalilt leiab põneva arutelu igaüks*; 2) *Koolitusguru Eric Edmeades leidis Eestist armastuse*.

Mõlemas lauses üle poole vastajaid kasutas lokatiivi. Esimeses lauses umbes seitsmes osa vastajaid kasutas separatiivi. Mõlema käände vormid varieeruvad. Nii separatiivi puhul üks vastus on ablatiivis ja lokatiivi puhul vastused varieeruvad inessiivi ja adessiivi vahel. Samuti vastuste hulgas on nominatiiv, genitiiv, partitiiv pl, nominatiiv pl ja mitteeksisteeriv vorm (vt Lisa 3). Viies testis jäi lünkause täitmata. Teises lauses alla kolmandiku vastust on separatiivi käändes ja üle poole on lokatiivis. Muuhulgas esinevad nominatiivi ja latiivi vormid ja kolm lauset jäi vastuseta.

NSG-i kolmas osa on vastanud lokatiiviga. Umbes sama hulk, aga vähem vastajaid märkis oma lünklauses separatiivi, mille vormid ei varieeru oluliselt. Lokatiivi vastustes toimub varieerumine, viies osa vastuseid on inessiivis kuid adessiivi vorme on peaaegu sama palju. Ülejäänud vastused on nominatiivis, partitiivis ja vastuseta.

Teise lause vastustes domineerib separatiiv. Selle vastuse on andnud umbes pool vastajaid. Lokatiivi kasutas kolmas osa õppijaid ja ülejäänud kolmandikust väiksem osa kasutas nominatiivi, latiivi ja kaks küsitavat ei andnud vastust.

Mõlemas lauses NVRK-i puhul domineerib lokatiiv. Valdav enamik õppijaid kasutas seda käänat. Väike hulk ülejäänuid vastuseid on esitatud latiivis, separatiivis ja genitiivis. Separatiivi vastuseid on üks kümnendik.

NTK-s lokatiivi vastuseid on esimese lause puhul umbes kolmandik ja teise lause puhul on üle poole. Separatiivi vastus on üks iga lause puhul ja ülejäänud vastused on latiiv, nominatiiv, genitiiv ja täitmata lüngad. Neid on esimeses näitelases üle poole ja teises on alla kolmandiku vastust.

NEG-i õppijad on eelistanud lokatiivi. Viies osa on andnud vastuse separatiivis ja esimeses näitelases on üks vastus nominatiivis.

Kuigi tegusõna *leidma* leidub baassõnastikus (Pärn & Simm, 1989; Rožkov & Püvi, 2019), suurem osa vastajaid on eelistanud lokatiivi käändevorme, mis on vene keele moodi ja on võimalik oletada, et antud juhul tegemist on koodikopeerimisega.

4.4 järgnema

Näitelauseks oli valitud järgmine lause: *Huviks oligi Valgevene presidendivalimised ja sellele järgnenud protestilaine*. Tegusõna *järgnema* nõuab latiivi käänat, nt *Koer järgnes peremehele/ Ettekandele järgnes diskussioon* (ven *Собака следовала за хозяином/За докладом последовала дискуссия*). Vene keeles selline juhtum nõuab instrumentaali (vahendi-) käänat ja eessõna *za* (Pool, 2019, lk 133). Venekeelsele eessõna *za* ekvivalendid on eesti keeles tagasõnad *eest, järele, taga* jt (Sõnaveeb.ee).

Ligikaudu seitsmendik NSG-i õppijatest on vastanud, kasutades reeglipärast vormi. Umbes sama hulk õpilasi on kasutanud komitatiivi, genitiivi ja separatiivi. Suurim osa ehk üle neljandiku õppijatest on kasutanud partitiivi. Üks vastus on nominatiivi käändes ning üks vastus on sidesõna *sest*. Veidi alla seitsmendiku ei andnud vastust.

NVRK-i vastajatest on andnud õige vastuse üks seitsmendik. Samuti üks seitsmendik vastustest on komitatiivi käändes. Veidi alla kolmandiku vastajatest valis partitiivi. Kõige populaarsemaks vastuseks on genitiivi vorm, nii on vastanud üle kolmandiku vastajatest. Üks vastus on esitatud separatiivi käändes.

NTK-i vastajatel puuduvad vastused latiivi käändes. Pool õppijatest on kasutanud genitiivi, neljandik vastuseid on partitiivis ja ülejäänud vastused on inessiivis, vastuseta ja sõna **sellist*.

NEG-i vastajatest peaaegu pooled on latiivis ning ülejäänud vastused on genitiivi käände vormis ja üks vastus on sõna **seega*.

Kõikide küsitatud koolidest suurem osa ehk ligikaudu kolmandik vastajatest on valinud genitiivi, pisut üle neljandiku on kasutanud partitiivi. Seitsmendik vastuseid on latiivis ja üle üheksandiku on komitatiivis. Ülejäänute vastuste hulgas on separatiivi, nominatiivi ja lokatiivi vormid ning mõned jäid vastuseta.

On võimalik järeldada, et antud lause on osutunud vastajate jaoks eriti raskeks, kuna verb *järgnema* ei kuulu baassõnavarasse (Pärn & Simm, 1989; Rožkov & Püvi, 2019). Õigeid vastuseid on seitsmendik. Õppijad ei kipu valima komitatiivi, mis on vene instrumentaali käände vaste (Mölder, 1967, lk 65). Nad valivad kõige rohkem genitiivi käände, mis ei ole ka vene keele moodi. Seega koodikopeerimist selle rektsiooni puhul ei toimu. Selle põhjuseks võiks olla ehk asjaolu et genitiiv on pärast nimetavat kõige olulisem käändevorm. Sellest moodustatakse enamik käandeid, ning see on ka täisobjektikääne ja ka genitiivtribuudi kääne. Seega on genitiivivormi frekvents eesti keeles väga kõrge.

4.5 *käima*

Verbi *käima* kohta toob Pool (2019) välja mitu varianti: 1) *Käin tihti kinos/kontserdil* (ven *Я часто хожу в кино/на концерты*); 2) *Käisin eile hambaarsti juures* (ven *Вчера я ходила к зубному врачу*); 3) *Käisin haiget sõpra vaatamas* (ven *Я ходил проведать больного друга*). Verbireksiooni *käima* uurimiseks valisin lause *Te võite arvata, et ülikooli minev noor võiks ka tööl käia*. Seda lauset võrdlen Raili Poole näitega nr 1, kuna tegemist on sarnase situatsiooniga, kuid lauseid 3 ja 2 on mõistlik samuti analüüsis vaadelda. Nendes juhtumites põhisõna nõuab inessiivi käänat või selle käändelõppu, aga sõna *töö* tähendus eeldab allatiivi kasutamist. Seega võiks see olukord tekitada käände valimisel lisaraskusi. Verb *käima* leidub baassõnastikus (Pärn & Simm, 1989; Rožkov & Püvi, 2019). Põhierinevus eesti ja vene keele konstruktsioonide vahel on see, et eesti keele verb *käima* nõuab lokatiivi, aga vene keele verb *ходить* nõuab latiivi (Verschik, 2007, lk 374).

NSG-is veidi vähem kui kolm neljandikku vastajaid on vastanud korrektselt ja üle neljandikul on vastused latiivis. Ülejäänud vastused, neid on ligikaudu üheksandik, on inessiivis, translatiivis ja ka vastuseta jäetud variandid.

NVRK-i peaaegu kaks kolmandikku vastajaid on vastanud korrektsetes vormis. Veidi üle kolmandiku on kirjutanud vastused latiivi käändes, mis osutab koodikopeerimisele. Ükski vastaja ei valinud teistsugust vormi.

NTK-is on õiges käändes üks vastus kaheteistkümnest. Üle poole vastustest on latiivis ja ülejäänud neljandikul on valed vastused (nende hulgas on partitiiv ja verbi infinitiiv) ning vastuseta jäetud lüngad.

NEG-i õppijatest valis alla kolmandiku vastajaid õige vastuse ja üle poole vastuseid on latiivi käändes. Teised variandid puuduvad.

Kokku neljas koolis on veidi üle poole vastuseid õiges vormis. Suurel osal ehk peaaegu kolmandikul vastustest toimub koodikopeerimine. Ülejäänud vastused, neid on alla kümnendikku, on teised vormid ja vastuseta lünklaused. Seega käsitletud rektsioon ei tekita õppijatele suurt raskust, kuid üsna suurel osal toimub koodikopeerimine. Ainult üks vastus seitsmekümne neljast on inessiivi käändes ehk see juhtum ei eksita vastajaid ka inessiivi ja allatiivi käände valimisel.

4.5.1 looma

Verbireksiooni analüüsimiseks valisin lause *Linnades luuakse elumajade keldritesse improviseeritud haiglaid*. Verb ei leidu baassõnastikus ja selle laiend varieerub latiiv ja lokatiiv käänete vahel (Erelt jt., 2020, lk 435). Vene keeles sellele situatsioonile vastab lokatiiv.

NSG-s on kuuendik vastuseid lokatiivis, millest üks vastus ei ole asjakohases arvus ja teine vastus on allatiivis. Latiivi kääned on kasutanud kaks vastajat kolmekümne kuuest ja üks nendest on vales arvus. Kuuendik vastajatest on kasutanud separatiivi ja sama hulk vastustest on genitiivis. Peaaegu kolmandik vastustest on ebakorrektses vormis, nende hulgas on nominatiiv sg, partitiiv pl ja vastuseta jäetud lüngad.

NVRK-is veidi alla poole vastustest on lokatiivis. Neljandik vastajatest on kasutanud latiivi ning sama hulk võttis kasutusele separatiivi. Ülejäänud vastuste hulgas on genitiivi pl ja partitiivi pl vormid.

NTK-i kuuendik vastajatest on kasutanud lokatiivi ja latiivi sg. Kolmandikul vastajatest on ebaselge vastus või vastamata jäänud lüngad. Ülejäänud vastajad on kasutanud teisi käänendeid, mille hulgas esinevad partitiiv pl, genitiiv pl ja nominatiiv.

NEG-is alla poole vastajatest on kasutanud lokatiivi. Ülejäänud vastuste hulgas on allatiiv, genitiiv ja vigased vormid.

Tulemused näitavad, et analüüsitud rektsiooni puhul tekivad õpilastel raskused vormi valimisel ning peaaegu kolmas osa kipub kasutama lokatiivi. Kuid koodi kopeerimine ei toimu enamikul vastajatest.

4.5.2 looma

Järgmises näitelauses *Ka suurlinna saab võimaluse ja huvi korral luua mitmekesise aia* analüüsin sama verbirektsiooni, kuid sellel juhtumil laiendit esitaval sõnal *linn* on olemas lühivorm. Käesolevas näitelauses kasutatakse latiivi vormi ja analüüsides pean seda õigeks vormiks.

NSG-i vastajatest on kasutanud lokatiivi üle poole. Latiivis vastuseid on ligikaudu seitsmendik. Separatiivi vormis on vastanud kuuendik vastajatest. Ülejäänud vastuste hulgas on nominatiiv, partitiiv pl, vastuseta lünklaused ja ebaselge vorm.

NVRK-s üle kahe kolmandiku vastuseid on lokatiivi vormis. Latiivi on kasutanud üks õppija kahekümne kuuest. Ülejäänud osa vastuseid ehk veidi alla kolmandiku on nominatiivi käändes.

NTK-i vastajatel on rohkem kui poolel vastused lokatiivi käände vormis. Latiivi on kasutanud neljandik vastajatest ning ülejäänud õpilastel on vastuseks nominatiiv pl ja vastuseta lünk.

Kõik NEG-i vastajad on kasutanud lokatiivi.

Selle lause analüüs on näidanud, et õpilased kipuvad kasutama lokatiivi. Seega sellel juhul toimub koodikopeerimine. Latiivi on kasutanud alla kümnendiku vastajatest ehk on võimalik oletada, et selle verbi puhul laiendi vormi on raske valida, sest sõna *looma* ei kuulu baassõnavarasse.

4.6 üle saama

Pooli (2019) järgi verbi *üle saama* rektsioon eeldab separatiivi kasutamist (nt *Sellest õnnetusest on raske üle saada*; ven *Это несчастье трудно пережить*). Vene keeles sellele vastab

akusatiiv (Andrejewa-Georg & Tołmaczowa, 1980, lk 272). Selles näitelause, *Kolmas oluline asi oli suhtlemisokuse arendamine ja avaliku esinemise **hirmust** ülesaamine*, on tegemist mine-vormiga, kuid see nõuab samasugust laiendit nagu verbi *üle saama* rektsioon.

NSG-s kaks kolmandikku vastajatest on kasutanud genitiivi. Separatiivi on valinud alla kümnendiku vastajatest. Rohkem kui seitsmendikul vastajatest on kasutatud mitte olemasolevad vormid ning ülejäänud osa ei leidnud vastust.

NVRK-i õppijatel samuti domineerib genitiiv, peaaegu kõik on kasutanud seda käänat. Vaid üks õppija kahekümne ühest on kasutanud separatiivi ning üheks vastuseks on sõna **hirmuse*.

NTK-i vastajatest pool on vastanud genitiivi käändes, neljandikul on ebaselged vastused ja kolmandik ei andnud vastust.

NEG-i puhul viiendik on kasutanud separatiivi. Ülejäänud vastused on genitiivis.

Verb *üle saama* ei leidu baassõnastikus ja suuremale osale vastajatest on tekitanud raskusi, vaid ligikaudu viieteistkümnendik neist on kasutanud selles näitelause separatiivi. Õpilased kipuvad kasutama sõna *hirmu*, mis võib olla kas genitiiv või partitiiv, kuna sellel sõnal need vormid on homonüümsed. Juhul, kui tegemist on genitiiviga, koodikopeerimist ei toimu, kuna see ei vasta sarnasele konstruktsioonile vene keeles. Kui tegemist on partitiiviga, siis suuremal osal vastajatest toimub koodikopeerimine.

4.7 hoolima

Verbi *hoolima* analüüsi jaoks valisin lause *Rasket kotist hoolimata võtan esimesi sadu tõusumeetmeid tohutu hooga*. Selles lauses verb *hoolima* on rektsiooni suhtes kahe sõnaga, mis on omavahel kongruentsis ehk õiges käändes peavad olema mõlemad. Pooli (2019) järgi õigeaks käändeks tuleb pidada selle olukorra analüüsimisel separatiivi. Sellel juhul tuleb venekeelseks vasteks pidada akusatiivi eessõnaga *на*, sest verbi *hoolima* tähendust siinses näitelause on võimalik tõlgendada nagu 'millelegi tähelepanu pöörama' (Jürviste jt, 2014). Sellele vastav venekeelne konstruktsioon on *не смотря на, не обращая внимания на - кого, что* (Andrejewa-Georg & Tołmaczowa, 1980, lk 175).

NSG-i kuuendik vastajatest on kasutanud separatiivi. Samuti esinevad partitiivi vormid, veidi alla kuuendiku. Samuti alla kuuendiku vastajatest ei andnud vastust. Kuuendik vastajatest on kasutanud teisi käändeid, nende hulgas on nominatiiv, genitiiv ja lokatiiv. Üle kolmandiku vastustest on vigases vormis, kuid nende hulgas esinevad separatiiviga sarnased vormid, mis viitab sellele, et õppijad mõtlesid õigesti, aga ei teadnud, kuidas kirjutatakse vajalikku vormi.

NVRK-is on enamik vastuseid ebakorrektses vormis, niisuguseid vastuseid on alla poole. Partitiivis on viiendik vastustest. Separatiivi vormis on seitsmendik vastuseid ning sama hulk vastuseid on teistes käänetes, need on genitiiv ja komitatiiv, ja vastuseta jäetud lünk.

NTK-is on üle poole vastustest vigases vormis. Kuuendik lünkadest on vastuseta ning ülejäänud vastused, samuti kuuendik vastustest, on teistes käänetest, milleks on genitiiv ja nominatiiv.

NEG-i puhul on separatiiviga vastanud alla poole vastanutest, veidi üle poole on kasutanud vigaseid vorme ja partitiivi käänet.

Seega on alla poole kõikidest vastajatest kokku ei saanud näitelausega hakkama. Separatiiv on kasutusel seitsmendikul vastajatest ja täpselt sama hulk on kasutanud partitiivi. Alla seitsmendiku vastajatest on kasutanud teisi käändeid ning peaaegu sama hulk ei andnud vastust. Siit on võimalik järeldada, et käsitletud verb on osutunud õpilastele väljakutseks ning selget koodikopeerimist ei õnnestunud tuvastada, kuid see esineb sama palju kui õiged vastused.

4.8 *ostma*

Pooli (2019) sõnastiku järgi tuleb pidada verbi *ostma* laiendi õigeks käändeks separatiivi. Selles näitelauses kasutatakse samuti separatiivi käände vormi: *Ostsin tüdrukutele puhvetist maitsvat jäätist, istusin mugavasse beeži tugitooli ja lõõgastusin merele vaadates*. Vene keeles tegemist on lokatiivi juhtumiga, nt *Я купил в магазине книгу/Ostsin poest raamatu*.

NSG-s suurem osa ehk veidi alla kahe kolmandiku vastajatest on kasutanud separatiivi. Lokatiivi käändes on kaheteistkümnendik vastustest. Teistes käänetes on andnud vastuseid üheksandik vastajatest ning sama arv õpilasi on kasutanud vigaseid vorme (vt Lisa 3). Ülejäänud kaheteistkümnendik ei andnud vastust.

NVRK-i vastajatest üle poole on kasutanud lokatiivi. Separatiivis vastuseid on veidi alla neljandiku. Ülejäänud osa, pisut alla viiendiku, on kasutanud teisi käändeid või ei andnud vastust.

NTK-i õppijatest kuuendik on kasutanud separatiivi. Lokatiivis on neljandik vastuseid. kolmandik on kasutanud genitiivi ning ülejäänud neljandik on kasutanud vigaseid vorme või ei andnud vastust.

NEG-s on separatiivis vastuseid alla poole ning sama arv on kasutanud nominatiivi. Lokatiivis on üks vastus viiest.

Kokku nelja kooli vastustest veidi alla poole on separatiivis, alla neljandiku on lokatiivis, üle kuuendiku vastust on teistes käänetes ning veidi üle kaheteistkümnendiku on vigastes vormides. Ülejäänud osa, alla kahekümnendiku, ei andnud vastust. Seega verbi *ostma* puhul, mis leidub baassõnastikus, suurem osa õppijatest on kasutanud õiget vormi. Koodikopeerimine toimub vähemal osal õppijatest, kuigi nende arv on suurem, kui ülejäänud vastuste arv ehk tõenäoliselt on tähelepanu väärt.

5. JÄRELDUSED

Töös esitatud hüpotees oli, et õpilased mõistavad paremini nende sõnade rektsioone, mis on baassõnastikus talletatud, sest see sisaldab kõige sagedasemaid sõnu (sealhulgas verbe). Peatükis 9 on näha, et sellised sõnad nagu *jääma*, *jätma*, *leidma*, *käima*, *ostma* kuuluvad baassõnastikusse, seega need on need sõnad, mis on sagedasemad ning tõenäoliselt õpilastele rohkem tuttavad. Läbiviidud uuringu tulemused näitavad, et verbiga *ostma* oskas suurem osa õpilastest määrata õige rektsiooni. Samuti verbi *käima* oskasid õpilased kirjutada õige rektsiooni. Verbide *jääma*, *jätma* ja *leidma* puhul eksis suurem osa õpilasi, kuigi need verbid kuuluvad baassõnastikku ja ilmselt peaks õpilastel olema nende verbirektsioonidega rohkem kokkupuudet, kuid siiski osutusid rektsioonid valeks. Verbidele *jääma* ja *jätma* oli õpilastel, peale käände valiku, raske valida, kas kirjutada pikk või lühike latiivi lõpp. Järeldan, et hüpotees ei saanud kinnitust, sest selliste verbide nagu *jääma*, *jätma*, *leidma* rektsiooni määramine tekitas suuremale osale vastajatest raskusi.

Töös esitatud uurimisküsimused olid järgmised: “Millised kohakäänete juhtumid tekitavad raskusi Narva koolide venekeelsetele eesti keele õppijatele?” ja “Mismoodi avaldub koodikopeerimine Narva koolide õppijakeeles kohakäänete näitel?”. Esimesele uurimisküsimusele sain uuringu käigus vastuse, et lokatiivne rektsioon ei tekitanud suuremale osale vastajatest raskusi. Kõige rohkem raskusi tekitasid separatiivsed ja latiivsed kohakäänete juhtumid.

Kõigepealt tekitasid raskusi need verbid, mis ei esine baassõnastikus. Õiges rektsioonis vastuseid on nende verbide puhul kõige vähem, ehk vaid veidi rohkem kui üks kaheksandik kõikidest vastustest. Küll aga nende verbide puhul, mis kuuluvad baassõnastikku, tekitas raskusi separatiivne konstruktsioon. Verbi *leidma* puhul on esimeses lauses ligikaudu viiendik õigeid vastuseid, teises lauses on ligikaudu neljandik õigeid vastuseid. Kui võrrelda verbiga *jääma*, mille rektsiooniks on latiiv, on õigeid vastuseid peaaegu kolmandik, aga verbi *jätma* puhul õigeid peaaegu pool.

Teisele uurimisküsimusele sain uuringu käigus vastuse, et verbide *toituma*, *hoolima* ja *järgnema* puhul toimus koodikopeerimist kõige vähem. Täpsemalt, *toituma* puhul ligikaudu üks viieteistkümnendik, *järgnema* puhul umbes üks üheksandik ning *hoolima* puhul ligikaudu üks

kümnendik vastuseid, kus oli koodikopeerimine. Kõige rohkem koodikopeerimist esines verbide *jääma*, *looma* ja *leidma* puhul. Üle poole vastuste seas oli koodikopeerimist. Verbide *jätma* ja *ostma* korral toimus koodikopeerimine vähem kui eelnimetatud verbide puhul ehk umbes kolmandik vastajatest *jätma* puhul ning *ostma* puhul ligikaudu neljandik oli koodikopeerimisega.

Verbi *üle saama* puhul ei olnud võimalik tuvastada koodikopeerimist vormide homonüümsuse tõttu. See tähendab, et kirjalikus tekstis ei ole võimalik eristada otsitava sõna käände genitiivset ja partitiivset vormi. Tõenäoline, et suurel osal toimus siiski koodikopeerimine.

Sellest järeldan, et kõige rohkem kopeerivad uuritavate Narva koolide õpilased koodi nendel juhtumitel, kus eesti keeles nõutud laiendi vorm on latiiv, mida asendatakse venepärase lokatiiviga. Vähesel määral juhtumitel, kus separatiivi asendatakse lokatiiviga. Kõige vähem asendatakse eesti lokatiivi verbi *käima* puhul vene latiiviga.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöös uurisin, millised kohakäänete juhtumid tekitavad raskusi Narva koolide venekeelsetele eesti keele õppijatele ning mismoodi avaldub koodikopeerimine Narva koolide õppijakeeles kohakäänete näitel. Võrreldes vene keelega (ja muude indoeuroopa keeltega) on eesti keeles palju käändeid, mis teeb raskeks õige rektsiooni valiku. Lisaks toimus ka koodikopeerimist, mis tähendab, et tõenäoliselt oletasid õpilased, et eesti keele rektsioon on sama nagu nende emakeeles. Õppijatele kõige keerulisemaks osutusid separatiivsed ja latiivsed kohakäänete juhtumid, kuid kõige kergemaks osutus lokatiivne rektsioon (vt järeluste ptk). Kõige lihtsamateks näitelauseteks, kus tuli määrata rektsioon olid *ostma* ja *käima* verbidega laused. Hüpootees, et õpilased mõistavad paremini nende sõnade rektsioone, mis on baassõnastikus talletatud, ei leidnud uuringu käigus kinnitust. Uuringu teostamiseks valitud meetod ja valim olid sobivad, et koguda piisavalt andmeid ja teha järelusi. Koostasid lünktesti, kus oli vaja kirjutada lünka õige rektsioon. Lauseid võtsin ajalehest Postimees. Taustaküsimustiku tulemused näitasid, et igas koolis oli neid õpilasi, kes igapäevaselt lugesid eestikeelset ajakirjandust, eriti on selliseid õpilasi Vanalinna Riigikoolis ja Narva Soldino koolis.

Bakalaureusetöö on kasulik õpetajatele ja teistele huvilistele, eriti praegusel ajal, mil toimub eestikeelsele õppele üleminek, on oluline teada, milline eesti keele grammatika valdkond tekitab õpilastele raskusi ja sellele tulevikus rohkem tähelepanu pöörama. Mõned minu tööga sarnaseid uuringuid on umbes seitsmeaastase vahega läbi viidud (nt Pastuhhova ja Antropova magistratööd ja nüüd ka minu töö), kuid oleks vajalik, kui sarnaseid uuringuid oleks tulevikus rohkem. See aitaks paremini mõista, kas verbireksioonide teema on jäänud õpilaste jaoks endiselt väljakutseks.

KASUTATUD KIRJANDUS

Andrejewa-Georg, W., Tołmaczowa, W. (1980). *Czasownik rosyjski. Składnia rzędu przyimkowa i bezprzyimkowa*. Warszawa, państwowe wydawnictwo “Wiedza powszechna” 1980, lk 175, lk 272.

Antropova, A. (2015). Emakeele mõju verbireksiooni kasutusele eesti keelt teise keelena ja vene keelt võõrkeelena õppivatel õpilastel. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Brown, H. Douglass. (1980). *Principles of Language Learning and Teaching*. Fifth Edition. New Jersey. Kirjastus: Prentice Hall Inc, lk 160

Ehala, M. (2001). *Eesti keele struktuur*. Kännimees. Lk 194.

Erelt, M., Erelt, T., Ross, K. (2020). *Eesti keele käsiraamat*. Tallinn: EKSA.

EKG = Erelt, M., Kasik, R., Metslang, H., & Vare, S. (1995). *Eesti Keele Grammatika 1. Morfoloogia. Sõnamoodustus*. Eesti Teaduste Akadeemia. Eesti Keele Instituut. Tallinn.

Eslon, P. (2003). Lihtne vene keele grammatika harjutuste ja võtmega. Kirjastus TEA: Tallinn.

Elson, P., Kaivapalu, A., Õim, K., Kitsnik, M., Gaitšenja, O., Allkivi-Metsoja, K. (2021). *Eesti keele oskuse arenemine ja arendamine*. Trükikoda Pakett. EKSA: Tallinn 2021.

Igav, R. (2014). Inglise-eesti koodikopeerimine Facebooki vestlustes. *Oma Keel*, 2, lk 21.

Jürviste, M., Koppel, K., Tuulik, M. (2014). *Eesti keele põhisõnavara sõnastik*. Eesti Keele Sihtasutus.

Karlsson, F. (2002). *Üldkeeleteadus*. Eesti Keele Sihtasutus. Tallinn.

Kasatkin, L., Lekant, P. (2004). *Russkij jazõk*. Academia.

Külmoja I., Vaigla, E., Soll M. (2003). *Kratkij spravotšnik po kontrastivnoj grammatike estonskogo i russkogo jazõkov*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Mölder, A. (1967). *Eesti ja vene keele kõrvutav grammatika*. Kirjastus Valgus: Tallinn

Pastuhhova, O. (2007). "Vene emakeelega üliõpilaste eesti keele verbirektsiooni omandamisest".
Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool

Pilvik, M-L., Plado, H., Lindström, L. (2021). Murded, varieerumine ja korpusandmed.
Eitussõna paiknemine võru ja seto eituslausetes. *Keel ja Kirjandus*.
<https://doi.org/10.54013/kk764a7>

Pool, R. (2019). *Eesti keele verbirektsioone*. Tartu Ülikooli kirjastus. Tartu.

Pärn, H., Simm, L. (1989). *Eesti keele baassõnastik*. Tallinn. Trükikoda „Punane täht“.

Rammo, S., Pill, J. (2002). *Vene ja eesti keele verbirektsiooni vastastikused mõjutused*. Emakeel
ja teised keeled III. Tartu Ülikooli eesti keele (võõrkeelena) õppetooli toimetised I, lk 145. Tartu,
2002. Tartu Ülikooli kirjastus
<https://dSPACE.ut.ee/server/api/core/bitstreams/c5bc14a2-f054-4dcb-8b2d-81673e7285aa/content>

Risberg, L., Lindström, L. (2023). Eesti keeleteaduse ja keelekorralduse areng verbirektsiooni
näitel. *Keel ja Kirjandus* 3. Lk 307. <https://doi.org/10.54013/kk783a3>

Rožkov, A., Püvi, K. (2019). *Vene-eesti baassõnastik vene keele õppijale*. Printimiskeskus OÜ.
Tallinn.

Rätsep, H. (1978). *Eesti keele lihtlausete tüübid*. Tallinn: Valgus.

Siiman, A. (2019). *Vormikasutuse varieerumine ning selle põhjused osastava ja sisseütleva
käände näitel*. Tartu Ülikooli kirjastus. Tartu

Šeljakin, M. (1993). *Spravochnik po russkoj grammatike*. Moskva: Russkij jazõk. Viidatud
Antropova, 2015, lk 27 kaudu.

Verschik, A. (2002). Viga! Viga? Viga ... . *Oma Keel* 02, lk 76-77

Verschik, A. (2007). Keelekontaktid, laenatavus ja verbi kopeerimine eestivene keelevariandis.
Keel ja Kirjandus 5, lk 374. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=222137>

Ajaleht Postimees Nr 67 (7804), laupäev, 13. august 2022 väljaanne

EKSS - Eesti keele seletav sõnaraamat (EKI.ee veebisõnastik)

Sõnaveeb – sõnaveeb.ee (veebisõnastik)

LISAD

Lisa 1. Lünktest

Lünktest

1. Jüri Ratas on favoriit, aga parteis käärib ka rahulolematus, (mis) _____ toitub Jaan Tootsi kampaania.
2. Volikogu seisukoht on aga, et see peab jääma (Narva) _____.
3. Küsimust, miks volikogu seda (Narva) _____ jätta soovib, tuleb Raigi sõnul küsida volikogu liikmetelt.
4. (Arvamusfestival) _____ leiab põneva arutelu igituks.
5. Koolitusguru Eric Edmeades leidis (Eesti) _____ armastuse.
6. Huviks oligi Valgevene presidendivalimised ja (see) _____ järgnenud protestilaine.
7. Te võite arvata, et ülikooli minev noor võiks ka (töö) _____ käia.
8. Linnades luuakse elumajade (keldrid) _____ improviseeritud haiglaid.

9. Ka (suurlinn) _____ saab võimaluse ja huvi korral luua mitmekesise aia.
10. Kolmas oluline asi oli suhtlemisoskuse arendamine ja avaliku esinemise (hirm) _____ ülesaamine.
11. (Raske kott) _____ hoolimata võtan esimesi sadu tõusumeetmeid tohutu hooga.
12. Otsin tüdrukutele (puhvet) _____ maitsvat jäätist, istusin mugavasse beeži tugitooli ja lõõgastusin merele vaadates.

Lisa 2. Keeletausta küsimustik

Keeletausta küsimustik

Palun vasta järgmistele küsimustele

- a) Minu emakeel on ..... keel.
  - b) Minu kodune keel on ..... keel.
  - c) Kas sa käisid eestikeelses, venekeelses või keelekümbluse lasteaias?
.....
  - d) Mitu aastat oled õppinud eesti keelt? .....
-
- Kuidas puutud igapäevaselt eesti keelega kokku?
  - Kuulan raadiot / podcaste vms eesti keeles
  - Vaatan eestikeelset televisiooni
  - Suhtlen eestlastega
  - Kasutan eesti keelt koolis
  - Loen eestikeelset ajakirjandust

Muu: .....

Lisa 3. Tabel 4. Lünktesti vastused koolide järgi kõige sagedasematest käänetest haruldasemate vastusteni

Tabel 4. Lünktesti vastused koolide järgi kõige sagedasematest käänetest haruldasemate vastusteni (käänete nimetused on antud nominatiivis)

Näitelauses olev verb	Narva gümnaasium	Soldino	Narva Riigikool	Vanalinna	Narva Täiskasvanute kool	Narva gümnaasium	Eesti gümnaasium	
vastajate arv	36		21		12		5	
toituma	12 6 5 5 4 3 1	partitiiv separatiiv genitiiv nominatiiv komitatiiv vastuseta <i>*millised</i>	11 5 2 1 1 1	partitiiv separatiiv lokatiiv genitiiv komitatiiv <i>*milline</i>	6 2 2 1 1	nominatiiv partitiiv separatiiv vastuseta <i>*missugune</i>	2 1 1 1	separatiiv nominatiiv partitiiv <i>*millal</i>
jääma	16 6 12 2	latiiv (-sse) latiiv (lühivorm) lokatiiv vastuseta	16 3 1 2	Lokatiiv latiiv (-sse) latiiv (lühivorm) translatiiv	9 1 1 1	lokatiiv separatiiv latiiv vastuseta	3 2	lokatiiv latiiv
jätma	12 9 8 4 3	lokatiiv latiiv (lühivorm) latiiv (-sse) vastuseta separatiiv	9 4 4 2 1 1	lokatiiv latiiv (-sse) partitiiv latiiv (allatiiv) latiiv (lühivorm) lokatiiv (adessiiv)	6 2 2 1 1	separatiiv lokatiiv latiiv (lühivorm) latiiv (-sse) vastuseta	3 2	lokatiiv latiiv
leidma	12 10 4 3 3 2 1 1	lokatiiv separatiiv nominatiiv genitiiv vastuseta partitiiv pl nominatiiv pl <i>*arvamusfestival</i>	18 2 1	lokatiiv separatiiv genitiiv	4 3 2 2 1	lokatiiv nominatiiv genitiiv vastuseta separatiiv	3 1 1	lokatiiv separatiiv nominatiiv
leidma	17 9	separatiiv lokatiiv	20 1	lokatiiv latiiv	7 2	lokatiiv latiiv	4 1	lokatiiv separatiiv

	4	latiiv			1	separatiiv		
	4	nominatiiv			1	<i>Eestise</i>		
	2	vastuseta			1	vastuseta		
järgnema	8	partitiiv	8	genitiiv	6	genitiiv	2	latiiv
	6	genitiiv	6	partitiiv	3	partitiiv	2	genitiiv
	5	latiiv (allatiiv)	3	latiiv (allatiiv)	1	lokatiiv	1	<i>*seega</i>
	5	komitatiiv	3	komitatiiv	1	<i>*sellist</i>		
	4	separatiiv	1	separatiiv	1	vastuseta		
	4	vastuseta						
	2	translatiiv						
	1	nominatiiv						
	1	<i>*sest</i>						
käima	23	lokatiiv	13	lokatiiv	7	7 latiiv	2	lokatiiv
	8	latiiv	8	latiiv	1	lokatiiv	3	latiiv
	2	<i>*töösse</i>				(inessiiv)		
	2	vastuseta			1	lokatiiv		
	1	translatiiv				(adessiiv)		
					1	partitiiv		
					1	vastuseta		
					1	da-infinitiiv		
looma	7	separatiiv	9	lokatiiv	3	vastuseta	3	lokatiiv
	6	genitiiv pl	5	separatiiv	2	genitiiv pl	1	genitiiv
	6	<i>*keldride</i>	5	latiiv	2	nominatiiv pl	1	<i>keldride</i>
	4	lokatiiv (inessiiv pl)	1	genitiiv pl	1	lokatiiv		
	4	vastuseta	1	partitiiv pl	1	latiiv		
	3	<i>*keldrides</i>			1	partitiiv pl		
	1	lokatiiv (adessiiv pl)			1	ebaselge vastus		
	1	lokatiiv (inessiiv sg)			1	<i>*keldride</i>		
	2	latiiv (1 inessiiv pl, 1 inessiiv sg)						
	1	nominatiiv pl						
	1	partitiiv pl						
looma	20	lokatiiv	16	lokatiiv	7	lokatiiv	5	lokatiiv
	6	separatiiv	4	nominatiiv	3	latiiv		
	5	latiiv	1	latiiv	1	nominatiiv pl		
	2	vastuseta			1	vastuseta		
	1	nominatiiv						
	1	partitiiv pl						
	1	<i>*suurlinne</i>						
üle saama	24	<i>*hirmu</i>	19	<i>*hirmu</i>	6	<i>*hirmu</i>	4	<i>hirmu</i>
	3	separatiiv	1	separatiiv	3	vastuseta	1	separatiiv
	3	<i>*hirma</i>	1	<i>hirmuse</i>	3	ebaselge vastus		
	4	vastuseta						
	2	<i>*hirmata</i>						

Eesti ja vene keele verbirektsioonide seoseid õppijakeele peeglis

hoolima	9 6 5 5 3 2 2 1 1 1 1	<i>*raske kotti</i> separatiiv partitiiv vastuseta genitiiv lokatiiv <i>*raskest kottist</i> <i>*rasket koti</i> <i>*rasked kotti</i> <i>*raske kottist</i> nominatiiv	6 5 3 2 1 1 1 1 1 1 1	<i>*raske kotti</i> partitiiv separatiiv <i>*rasket koti</i> <i>*raske kottiga</i> <i>*raskeid koti</i> genitiiv komitatiiv vastuseta	7 2 1 1 1	<i>*raske kotti</i> vastuseta genitiiv <i>*rasket kottit</i> nominatiiv	2 2 1	separatiiv <i>*raske kotti</i> partitiiv
ostma	22 3 3 2 2 1 1 1 1 1	separatiiv lokatiiv vastuseta nominatiiv <i>*puhvete</i> <i>*puhved</i> <i>*puhvettis</i> genitiiv latiiv	12 5 1 1 2	lokatiiv separatiiv nominatiiv genitiiv vastuseta	4 3 2 2 1	genitiiv lokatiiv separatiiv <i>*puhvetele</i> vastuseta	2 2 1	separatiiv nominatiiv lokatiiv

Lisa 4. Tabel 5. Narva Vanalinna riigikool

Tabel 5. Narva Vanalinna riigikool (21 vastajat)

nr	Sõna	separatiiv	lokatiiv	latiiv	õpilaste kirjutatud/vastus eta
1	toituma	<i>millest</i> (5, 7, 12, 13, 20) Σ 5	<i>milles</i> (4, 11) Σ 2		<i>mida</i> (1, 2, 3, 6, 9, 10, 14, 15, 17, 19, 21) Σ 11 <i>mille</i> (8) <i>milline</i> (16) <i>millega</i> (18)
2	jääma		<i>Narvas</i> (1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21) Σ 16	<i>Narvasse</i> (4, 10, 14) Σ 3 <i>Narva</i> (7)	<i>Narvaks</i> (12)
3	jätma		<i>Narvas</i> (1, 3, 4, 6, 8, 15, 17, 18, 20) Σ 9	<i>Narvasse</i> (2, 7, 11, 14) Σ 4 <i>Narva</i> (16)	<i>Narvale</i> (5, 10) Σ 2 <i>Narval</i> (9) <i>Narvat</i> (12, 13, 19, 21) Σ 4
4	leidma	<i>arvamusfestivalist</i> (10, 11) Σ 2	<i>arvamusfestivalis</i> (1, 3, 9, 12, 13, 18, 19, 20, 21) Σ 9 <i>arvamusfestivalil</i> (2, 4, 5, 7, 8, 14, 15, 16, 17) Σ 9		<i>arvamusfestivali</i> (6)
5	leidma		<i>Eestis</i> (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20) Σ 20	<i>Eestisse</i> (21)	
6	järgnema	<i>nendest</i> (1)		<i>sellele</i> (4, 14, 17) Σ 3	<i>seda</i> (2, 3, 6, 7, 11, 19) Σ 6 <i>sellega</i> (5, 8, 18) Σ 3 <i>selle</i> (9, 10, 12, 13, 15, 16, 20, 21) Σ 8
7	käima		<i>tööl</i> (1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18) Σ 13	<i>tööle</i> (3, 6, 8, 12, 13, 19, 20, 21) Σ 8	
8	looma	<i>keldritest</i> (3, 11, 12, 13) Σ 4 <i>keldrist</i> (7)	<i>keldrites</i> (1, 5, 8, 15, 16, 17, 18, 20) Σ 8 <i>keldris</i> (6)	<i>keldritesse</i> (2, 4, 10, 14) Σ 4	<i>keldrite</i> (19) <i>keldreid</i> (21)

				<i>keldrisse</i> (9)	
9	looma		<i>suurlinnas</i> (2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 21) Σ 14 <i>suurlinnal</i> (1) <i>suurlinnades</i> (20)	<i>suurlinna</i> (19)	<i>suurlinn</i> (7, 12, 13, 15) Σ 4
10	üle saama (ülesaamine)	<i>hirmust</i> (14)			<i>hirmu</i> (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21) Σ 19 <i>hirmuse</i> (16)
11	hoolima	<i>rasket kotist</i> (1, 4, 14) Σ 3			<i>raske koti</i> (2) <i>raske kotti</i> (3, 8, 16, 17, 18, 19) Σ 6 <i>rasket kotti</i> (5, 12, 13, 15, 21) Σ 5 <i>rasket koti</i> (7, 11) Σ 2 <i>raske kotiga</i> (9) <i>raske kottiga</i> (10) <i>raskeid koti</i> (20) <i>vastuseta</i> (6)
12	ostma	<i>puhvetist</i> (2, 4, 8, 10, 14) Σ 5	<i>puhvetis</i> (1, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 20) Σ 12		<i>puhvet</i> (13) <i>puhveti</i> (21) <i>vastuseta</i> (9, 19) Σ 2

Lisa 5. Tabel 6. Narva Eesti gümnaasium

Tabel 6. Narva Eesti gümnaasium (5 vastajat)

nr	Sõna	separatiiv	lokatiiv	latiiv	õpilaste kirjutatud/vastseta
1	toituma	<i>millest</i> (2, 5) Σ 2			<i>millal</i> (1) <i>mida</i> (3) <i>mis</i> (4)
2	jääma		<i>Narvas</i> (1, 3, 4) Σ 3	<i>Narva</i> (2, 5) Σ 2	
3	jätma		<i>Narvas</i> (3, 4, 5) Σ 3	<i>Narva</i> (1, 2) Σ 2	
4	leidma	<i>arvamusfestivalilt</i> (2)	<i>arvamusfestivalis</i> (1, 4) Σ 2 <i>arvamusfestivalil</i> (5)		<i>arvamusfestival</i> (3)
5	leidma	<i>Eestist</i> (2)	<i>Eestis</i> (1, 3, 4, 5) Σ 4		
6	järgnema			<i>sellele</i> (2, 5) Σ 2	<i>seega</i> (1) <i>selle</i> (3, 4) Σ 2
7	käima		<i>tööl</i> (2, 5) Σ 2	<i>tööle</i> (1, 3, 4) Σ 3	
8	looma		<i>keldrites</i> (1, 2) Σ 2 <i>keldritel</i> (4)		<i>keldride</i> (3) <i>keldri</i> (5)
9	looma		<i>suurlinnas</i> (1, 2, 3, 5) Σ 4 <i>suurlinnades</i> (4)		
10	üle saama (ülesaamine)	<i>hirmust</i> (2)			<i>hirmu</i> (1, 3, 4, 5) Σ 4
11	hoolima	<i>raskest kotist</i> (2, 5) Σ 2			<i>rasket kotti</i> (1) <i>raske kotti</i> (3, 4) Σ 2
12	ostma	<i>puhvetist</i> (1, 2) Σ 2	<i>puhvetis</i> (4)		<i>puhvet</i> (3, 5) Σ 2

Lisa 6. Tabel 7. Narva Soldino gümnaasium

Tabel 7. Narva Soldino gümnaasium (36 vastajat)

nr	sõna	separatiiv	lokatiiv	latiiv	õpilaste kirjutatud/vastuseta
1	toituma	<i>millest</i> (3, 5, 6, 17, 18, 24) Σ 6			<i>mida</i> (1, 2, 7, 8, 11, 12, 26, 27, 28, 32, 33, 36) Σ 12 <i>mille</i> (29, 30, 31, 34, 35) Σ 5 <i>millised</i> (4) <i>millega</i> (9, 13, 14, 25) Σ 4 <i>mis</i> (15, 16, 19, 20, 21) Σ 5 vastuseta (10, 22, 23) Σ 3
2	jääma		<i>Narvas</i> (7, 10, 15, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 36) Σ 12	<i>Narvasse</i> (1, 2, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 16, 19, 20, 21, 24, 25, 31, 35) Σ 16 <i>Narva</i> (4, 5, 13, 14, 17, 18) Σ 6	vastuseta (22, 23) Σ 2
3	jätma		<i>Narvas</i> (1, 8, 9, 10, 12, 16, 19, 20, 26, 31, 35, 36) Σ 12	<i>Narvasse</i> (2, 3, 6, 13, 14, 28, 29, 32) Σ 8 <i>Narva</i> (4, 5, 7, 17, 18, 24, 25, 30, 33) Σ 9	<i>Narvast</i> (11, 21, 27) Σ 3 vastuseta (15, 22, 23, 34) Σ 4
4	leidma	<i>arvamusfestivalilt</i> (2) <i>arvamusfestivalist</i> (3, 6, 8, 11, 16, 17, 18, 24, 32) Σ 9	<i>arvamusfestivalis</i> (1, 25, 26, 28, 30, 31, 34) Σ 7 <i>arvamusfestivalil</i> (5, 7, 13, 14, 35) Σ 5		<i>arvamusfestivalid</i> (4) <i>arvamusfestivali</i> (9, 12, 27) Σ 3 <i>arvamusfestival</i> (15, 21, 29, 33) Σ 4 <i>arvamusfestivale</i> (19, 20) Σ 2 <i>arvamusfestiva</i> (36) vastuseta (10, 22, 23) Σ 3

5	leidma	<i>Eestist</i> (2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 28, 32) Σ 17	<i>Eestis</i> (1, 8, 13, 14, 25, 30, 31, 35, 36) Σ 9	<i>Eestisse</i> (7, 12, 15, 27) Σ 4	<i>Eesti</i> (21, 29, 33, 34) Σ 4 vastuseta (22, 23) Σ 2
6	järgnema	<i>sellest</i> (25, 30, 33, 36) Σ 4		<i>sellele</i> (3, 6, 17, 18, 24) Σ 5	<i>see</i> (20) <i>sellega</i> (1, 2, 8, 13, 14) Σ 5 <i>selle</i> (4, 5, 16, 27, 28, 29) Σ 6 <i>selleks</i> (7, 21) Σ 2 <i>sest</i> (9) <i>seda</i> (10, 11, 12, 15, 26, 31, 32, 35) Σ 8 vastuseta (19, 22, 23, 34) Σ 4
7	käima		<i>tööl</i> (1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 24, 25, 28, 30, 31, 32, 34, 35) Σ 23	<i>tööle</i> (4, 5, 15, 19, 20, 29, 33, 36) Σ 8	<i>töösse</i> (10, 26) 2 <i>tööks</i> (27) vastuseta (22, 23) Σ 2
8	looma	<i>keldritest</i> (2, 3, 4, 5, 16, 24, 25) Σ 7	<i>keldrites</i> (13, 14, 26, 31) Σ 4 <i>keldritel</i> (28) <i>keldris</i> (35)	<i>keldrisse</i> (8) <i>keldritesse</i> (11)	<i>keldrite</i> (6, 7, 21, 29, 30, 36) Σ 6 <i>keldride</i> (12, 17, 18, 19, 20, 27) Σ 6 <i>keldrid</i> (15) <i>keldreid</i> (32) <i>keldrides</i> (1, 9, 33) Σ 3 vastuseta (10, 22, 23, 34) Σ 4
9	looma	<i>suurlinnast</i> (1, 4, 6, 8, 17, 18) Σ 6	<i>suurlinnas</i> (2, 3, 5, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 21, 24, 25, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36) Σ 20	<i>suurlinna</i> (7, 12, 19, 20, 27) Σ 5	<i>suurlinne</i> (10) <i>suurlinnu</i> (26) <i>suurlinn</i> (29) vastuseta (22, 23) Σ 2
10	üle saama (ülesaamine)	<i>hirmust</i> (13, 14, 25) Σ 3			<i>hirmu</i> (1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36) Σ 24 <i>*hirmata</i> (4, 5) Σ 2 <i>hirma</i> (21, 27, 28) Σ 3 vastuseta (15, 22, 23, 34) 4

11	hoolima	<i>rasket kotist</i> (2, 3, 16, 24, 25) Σ 5			<i>raske kott</i> (33) <i>raske kotti</i> (1, 8, 9, 15, 19, 20, 27, 28, 32, 35) Σ 10 <i>raske koti</i> (6, 7, 21) Σ 3 <i>raskes kotis</i> (4, 5) Σ 2 <i>rasket kotti</i> (11, 17, 18, 30, 31) Σ 5 <i>rasket koti</i> (29) <i>rasked kotti</i> (12) <i>rasket kottist</i> (13, 14) Σ 2 <i>raske kottist</i> (26) vastuseta (10, 22, 23, 34, 36) Σ 5
12	ostma	<i>puhvetist</i> (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 24, 25, 26, 28, 31, 32, 35) Σ 22	<i>puhvetis</i> (12, 15, 30) Σ 3		<i>puhvetile</i> (9) <i>puhvete</i> (19, 20) Σ 2 <i>puhvet</i> (21, 36) Σ 2 <i>puhved</i> (27) <i>puhvettis</i> (29) <i>puhveti</i> (33) vastuseta (22, 23, 34) Σ 3

Lisa 7. Tabel 8. Narva Täiskasvanute kool

Tabel 8. Narva Täiskasvanute kool (12 vastajat)

nr	Sõna	separatiiv	lokatiiv	latiiv	õpilaste kirjutatud/vastuseta
1	toituma	<i>millest</i> (7, 9) Σ 2			<i>mida</i> (1, 2) 2 <i>mis</i> (3, 4, 5, 6, 8, 10) Σ 6 <i>missugune</i> (11) vastuseta (12)
2	jääma	<i>Narvast</i> (3)	<i>Narvas</i> (2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) Σ 9	<i>Narvasse</i> (1)	vastuseta (12)
3	jätma	<i>Narvast</i> (3, 4, 7, 8, 9, 10) Σ 6	<i>Narvas</i> (5, 6) Σ 2	<i>Narva</i> (1, 11) Σ 2 <i>Narvasse</i> (2)	vastuseta (12)
4	leidma	<i>arvamusfestivalist</i> (8)	<i>arvamusfestivalis</i> (3, 4, 5, 7) Σ 4		<i>arvamusfestival</i> (1, 9, 11) Σ 3 <i>arvamusfestivali</i> (2, 6) Σ 2 vastuseta (10, 12) Σ 2
5	leidma	<i>Eestist</i> (11)	<i>Eestis</i> (1, 3, 4, 5, 7, 8, 10) Σ 7	<i>Eestisse</i> (2, 8) Σ 2	<i>Eestise</i> (6) vastuseta (12)
6	järgnema				<i>selle</i> (1, 2, 6, 7, 9, 10) Σ 6 <i>selles</i> (3) <i>seda</i> (4, 8, 11) Σ 3 <i>sellist</i> (5) vastuseta (12)
7	käima		<i>töös</i> (9) <i>tööl</i> (11)	<i>tööle</i> (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8) Σ 7	<i>tööd</i> (2) <i>töötada</i> (10) vastuseta (12)
8	looma		<i>keldris</i> (3)	<i>keldrisse</i> (7)	<i>keldreid</i> (1) <i>keldrite</i> (4, 8) Σ 2 <i>keldride</i> (11) <i>keldrid</i> (5, 6) Σ 2 vastuseta (2, 10, 12) Σ 3 <i>ebaselge</i> vastus (9)

9	looma		<i>suurlinnas</i> (1, 4, 5, 6, 8, 10, 11) Σ 7	<i>suurlinna</i> (2, 3, 7) Σ 3	<i>suurlinnad</i> (9) vastuseta (12)
10	üle saama (ülesaamine)				<i>hirmu</i> (1, 2, 5, 7, 8, 9) Σ 6 vastuseta (10, 12, 11) Σ 3 ebaselge vastus (3, 4, 6) Σ 3
11	hoolima				<i>raske kott</i> (1) <i>raske kotti</i> (4, 5, 6, 7, 8, 9, 11) Σ 7 <i>raske koti</i> (10) <i>rasket kottit</i> (3) vastuseta (2, 12) Σ 2
12	ostma	<i>puhvetist</i> (4, 11) Σ 2	<i>puhvetis</i> (1, 8, 10) Σ 3		<i>puhveti</i> (2, 3, 7, 9) Σ 4 <i>puhvetele</i> (5, 6) Σ 2 vastuseta (12)